

אומנות שימושית

לפי תוכנית הלימודים החדשה

הוראות לנבחנים

א. משך הבחינה: שלוש שעות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה חלקים. עליכם לענות על חלק א' – חלק חובה, ועל אחד מבין החלקים ב'–ג'.

חלק א' – יסודות השפה החזותית – חובה 20 נקודות

חלק ב' – מפגשים מהסוג החזותי בעידן המודרני 80 נקודות

או

חלק ג' – היבטים בתולדות העיצוב 80 נקודות

עליכם לענות על שאלה אחת מתוך חלק א' ועל ארבע שאלות מתוך אחד החלקים ב' או ג'. סך-הכול עליכם לענות על חמש שאלות. לכל שאלה – 20 נקודות. סך-הכול – 100 נקודות.

ג. חומר עזר מותר לשימוש: מילון עברי-לועזי / לועזי-עברי

ד. הוראות מיוחדות:

1. התמונות לכל השאלות מרוכזות בנספחים המצורפים לשאלון. הן מסודרות על-פי סדר הופעתן בשאלון.

2. ציינו על גבי כריכת המחברת, ליד מדבקת הנבחן, על איזה חלק עניתם: ב' או ג'.

כתבו במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונכם לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה). כתבו "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. כתיבת טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה!

בשאלון זה 8 עמודים ו-13 עמודי נספחים.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

חלק א': יסודות השפה החזותית (20 נקודות)

ענו על אחת מן השאלות 1–2 (לכל שאלה – 20 נקודות).
התמונות לשתי השאלות מוצגות בנספח 1 לשאלון.

שאלה 1 – קודים חזותיים של ה"אחר" בחברה

בתמונה 1 מוצגת היצירה "ללא כותרת" (רות ונעמי) מתוך סדרת סיפורי התנ"ך של עדי נס,
ובתמונה 2 מוצגת היצירה "משקע" של אורית חופשי.

- (8 נק') א. תארו כל אחת מהיצירות. בכל תיאור התייחסו לייצוג המרכזי (הדמויות) ולאחד מן הייצוגים המשניים.
- (7 נק') ב. הסבירו כיצד הצבעוניות תורמת ליצירת האווירה ביצירה "ללא כותרת" (רות ונעמי).
- (5 נק') ג. הסבירו את מידת הקרבה לממשות בכל יצירה.

שאלה 2 – קוד חזותי של אינסוף

בתמונות 3 ו-4 מוצגות שתי יצירות של יאירי קוסאמה – "רוחות הדלעות ירדו אל הרקיע" ו"זר של אהבה שראיתי ביקום".
בתמונות מוצגים שניים מבין החללים שיצרה קוסאמה. בחללים אלה ניכרת תחושת האינסוף, שהיא אחד הנושאים
המרכזיים שמעסיקים את קוסאמה.

- (8 נק') א. תארו את היצירה "רוחות הדלעות ירדו אל הרקיע". בתיאור התייחסו לצורות, לצבעים ולעיצוב החלל.
- (6 נק') ב. הסבירו כיצד נוצרת תחושת התנועה ביצירה "זר של אהבה שראיתי ביקום".
- (6 נק') ג. הסבירו מרכיב חזותי אחד בכל יצירה המבטא תחושה של אינסוף.

חלק ב': מפגשים מהסוג החזותי בעידן המודרני (80 נקודות)

ענו על ארבע מן השאלות 3–10 (לכל שאלה – 20 נקודות).
התמונות לכל השאלות מוצגות בנספח 2 לשאלון.

שאלה 3 – דגרוטיפ

בתמונה 1 מוצגת היצירה "דיוקן עצמי" של רוברט קורנליוס, שבוצעה בטכניקת הדגרוטיפ.

על המצאת הדגרוטיפ נאמר בעיתוני התקופה: "תגלית זו גובלת במעשה ניסים... אתם תיווכחו עד כמה האמת של העיפרון והמכחול רחוקה מן האמת של הדגרוטיפ".

6 נק' א. הסבירו מדוע המצאת הדגרוטיפ הוצגה בעיתוני התקופה כמעשה ניסים.

4 נק' ב. ציינו חיסרון אחד של טכניקת הדגרוטיפ.

10 נק' ג. תארו את היצירה, והסבירו חידוש אחד שבא לידי ביטוי בצילום זה.

שאלה 4 – ההשפעה של שפת הצילום על ציור וכרזה

בתמונה 2 מוצגת היצירה "חריש בנאוואר" של רוזה בונאר, ובתמונה 3 מוצגת גלוית פרסומת ל"קולמנס בלו" שעיצב ססיל אלדין.

6 נק' א. תארו כל אחת מהיצירות.

7 נק' ב. הסבירו את מידת הקרבה לממשות בכל אחת מהיצירות.

7 נק' ג. הסבירו קוד חזותי אחד של שפת הצילום, שבא לידי ביטוי ביצירה "חריש בנאוואר".

שאלה 5 – עיצוב החלל

בתמונה 4 מוצגת היצירה "נמוגה לאיטה" של הנרי פיץ' רובינסון, ובתמונה 5 מוצגת היצירה "בית קפה לילי מבפנים" של וינסנט ואן גוך.

8 נק' א. תארו כל אחת מהיצירות. בכל תיאור התייחסו לדמויות ולתפיסת החלל.

8 נק' ב. תארו את תהליך העבודה על היצירה "נמוגה לאיטה".

6 נק' ג. הסבירו שני מרכיבים חזותיים ביצירה "בית קפה לילי מבפנים", שבאמצעותם יצר ואן גוך שפה חלופית לצילום.

שאלה 6 – המונטאז' הסובייטי

בתמונה 6 מוצגת היצירה "החלום" (המיטה) של פרידה קאלו.

(5 נק') א. הסבירו את שיטת העריכה מונטאז' סובייטי.

(5 נק') ב. תארו את היצירה. בתיאור התייחסו לדמויות ולרקע.

(10 נק') ג. הסבירו כיצד השתמשה פרידה קאלו ברעיון של המונטאז' הסובייטי כדי לבטא ביצירה את עולמה הפנימי.

שאלה 7 – התגובות השונות לקודים החזותיים של הקולנוע

בתמונה 7 מוצגת היצירה "נערה עם מנדולינה" של פבלו פיקאסו, ובתמונה 8 מוצגת היצירה "לוח מספר 1" של פיט מונדריאן.

(8 נק') א. תארו כל אחת מהיצירות. בכל תיאור התייחסו לצורות ולצבעוניות.

(6 נק') ב. הסבירו את מידת הקרבה לממשות בכל אחת מהיצירות.

(6 נק') ג. הסבירו קוד חזותי אחד של שפת הקולנוע, שבא לידי ביטוי ביצירה "נערה עם מנדולינה".

שאלה 8 – מרילין מונרו

בתמונה 9 מוצגת היצירה "מרילין מונרו" של אנדי וורהול.

(2 נק') א. ציינו מהי הטכניקה שבאמצעותה בוצעה היצירה.

(8 נק') ב. הסבירו קוד חזותי אחד של שפת הטלוויזיה, שבא לידי ביטוי ביצירה.

(10 נק') ג. הסבירו מהי הביקורת שהעביר וורהול באמצעות יצירה זו.

שאלה 9 – השפעת "השידור החי" על השפה החזותית

בתמונה 10 מוצגת כרזה לאולם הקונצרטים של לונדס שעיצבו ג'ון מלין ואנדרס אוסטרלין, ובתמונה 11 מוצגת היצירה "אוטובוס עם השתקפות של בניין הפלטאיירון" של ריצ'ארד אסטס.

בשתי היצירות ניכרת ההשפעה של השידור החי הטלוויזיוני.

(6 נק') א. הסבירו יתרון אחד וחיסרון אחד של השידור החי הטלוויזיוני.

(7 נק') ב. הסבירו קוד חזותי אחד של השידור החי, שבא לידי ביטוי בכרזה לאולם הקונצרטים של לונדס.

(7 נק') ג. הסבירו קוד חזותי אחד של השידור החי, שבא לידי ביטוי ביצירה "אוטובוס עם השתקפות של בניין הפלטאיירון".

שאלה 10 – דיוקנאות

בתמונה 12 מוצגת היצירה "אוטי ברגר ובית הסדנה" של שרלוט סתם־ביז, ובתמונה 13 מוצגת היצירה "דיוקן עצמי גדול" של צ'אק קלוז.

(8 נק') א. תארו את הדיוקן המוצג בכל אחת מהיצירות. בכל תיאור התייחסו לייצוגים, לטכניקה ולצבעוניות.

(6 נק') ב. הסבירו קוד חזותי אחד של עריכה קולנועית, שבא לידי ביטוי ביצירה "אוטי ברגר ובית הסדנה".

(6 נק') ג. הסבירו קוד חזותי אחד של שפת הצילום, שבא לידי ביטוי ביצירה "דיוקן עצמי גדול".

חלק ג': היבטים בתולדות העיצוב (80 נקודות)

ענו על ארבע מן השאלות 11–18 (לכל שאלה – 20 נקודות).
התמונות לכל השאלות מוצגות בנספח 3 לשאלון.

שאלה 11 – ארמון הבדולח והמהפכה התעשייתית

בתמונה 1 מוצג המבנה "ארמון הבדולח" שתכנן ג'וזף פקסטון.

- 4 נק' א. ציינו באיזה אירוע הוצג ארמון הבדולח.
8 נק' ב. ציינו מקור השראה **אחד** שהשפיע על תכנון ארמון הבדולח, והסבירו כיצד הוא בא לידי ביטוי במבנה.
8 נק' ג. הסבירו מדוע ארמון הבדולח הוא תוצר של המהפכה התעשייתית. בהסבר התייחסו לחידושים במבנה.

שאלה 12 – אסתטיקת המכונה

בתמונה 2 מוצג מתחם מפעל פאגוס שתכננו ולטר גרופיוס ואדולף מאייר.

- 4 נק' א. המעצבים של אסתטיקת המכונה דגלו בערך המקוריות. ציינו **שני** ערכים נוספים שבהם דגלו מעצבים אלה.
11 נק' ב. תארו את מבנה המפעל מהבחינות האלה: צורות וחומרים.
5 נק' ג. תפיסת התכנון של גרופיוס ומאייר הדגישה את ההיבט החברתי בעיצוב האדריכלי. הסבירו כיצד תפיסה זו באה לידי ביטוי בתכנון של מבנה המפעל.

שאלה 13 – קונסטרוקטיביזם רוסי

בתמונה 3 מוצגת הכרזה "הכו את הלבנים באמצעות הטריז האדום" שעיצב אל ליסיצקי. כרזה זו שימשה לצורכי תעמולה.

- 6 נק' א. תארו את הרקע ההיסטורי שאליו מתייחסת הכרזה.
8 נק' ב. תארו את הכרזה מהבחינות האלה: קומפוזיציה, צורות וצבעוניות.
6 נק' ג. הסבירו מהו המסר של ליסיצקי ביקש להעביר וכיצד הוא בא לידי ביטוי בכרזה.

שאלה 14 – העיצוב באיטליה הפשיסטית

בתמונה 4 מוצגת כרזת פרסומת לעפרונות פילה שעיצב לוצ'יו ונה.

(12 נק') א. תארו את הכרזה מהבחינות האלה: ייצוגים, קומפוזיציה, צבעוניות וטיפוגרפיה.

(8 נק') ב. הסבירו קוד חזותי אחד בכרזה המבטא תפיסה של לאומיות.

שאלה 15 – השפעת המלחמה על העיצוב

בתמונה 5 מוצגת הכרזה "לורד קיצ'נר רוצה אותך" שעיצב אלפרד ליט, ובתמונה 6 מוצגת הכרזה "גיוס הדוד סם" שעיצב ג'יימס מונטגומרי פלאג.

בשתי הכרזות ניכרת השפעת המלחמה על העיצוב.

(5 נק') א. תארו את הרקע ההיסטורי לעיצוב הכרזה "לורד קיצ'נר רוצה אותך".

(9 נק') ב. תארו את הכרזה "גיוס הדוד סם" מבחינת הקומפוזיציה, הכתב והצבעוניות, והסבירו מה מסמלת הדמות המוצגת בכרזה.

(6 נק') ג. הסבירו קוד חזותי אחד המשותף לשתי הכרזות.

שאלה 16 – העיצוב המודרני המאוחר

בתמונה 7 מוצגת הכרזה "פירלי בשביל הקטנוע" שעיצבה לורה לס.

כרזה זו ממחישה את רוח התקופה שבה היא נוצרה, ומציגה את חברת הצמיגים כחלק בלתי נפרד מסגנון החיים באיטליה בשנות השישים של המאה העשרים.

(10 נק') א. תארו את רוח התקופה באיטליה בשנות השישים של המאה העשרים.

(10 נק') ב. הסבירו כיצד רוח התקופה באה לידי ביטוי בכרזה. בהסבר התייחסו לייצוג חזותי אחד ולמרכיב חזותי אחד.

שאלה 17 – one-of

בתמונה 8 מוצגת "מערכת שמע מבטון" של רון ארד.

(9 נק') א. הסבירו את המונח one-of (קיצור של המונח one of a kind).

(9 נק') ב. תארו את המערכת מהבחינות האלה: צורות, חומרים, מרקם.

(5 נק') ג. הציגו שאלה אחת שמראה הייחודי והשונה של המוצר יכול לעורר בצופים בו.

שאלה 18 – סנדלים תנ"כיים

בתמונה 9 מוצגים סנדלים תנ"כיים שעיצבו צבי וקלמן רוזנבליט.

סנדלים אלה עוצבו בארץ־ישראל בשנות השלושים של המאה העשרים.

(4 נק') א. ציינו לפי איזו גישת עיצוב עוצבו הסנדלים.

(12 נק') ב. תארו את הסנדלים, והסבירו שני ערכים של רוח התקופה הבאים לידי ביטוי בסנדלים.

(4 נק') ג. ציינו מה היה מקור ההשראה לעיצוב הסנדלים.

בהצלחה!